

UNIVERSITETET I OSLO

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 DEP
0032 OSLO

Dato: 18.12.2025
Deres ref.: 25/5410-
Vår ref.: 2025/114704 JONNYRSU

Svar på høring om endringer i universitets- og høyskoleloven (studieavgift, advokatutgifter og klagesensur)

Universitetet i Oslo (UiO) viser til høring om endringer i universitets- og høyskoleloven (UH-loven) 21. oktober 2025. UiOs innspill til forslagene i høringen oppsummeres her og utdypes i det følgende:

- UiO støtter:
 - forslaget om makspris for dekning av advokatutgifter, men med noen spørsmål.
 - forslaget om å avvikle ordningen med blind klagesensur.
 - forslaget om at det skal kreves politiattest ved opptak til visse utdanninger.
- UiO støtter ikke:
 - forslaget om endring av reglene om studieavgift.
 - forslaget om å senke kompetansekravet for nemndledere.

UiO tar ikke stilling til forslaget om å forenkle reglene om valgt rektors fratreden.

I tillegg har vi tre innspill som ikke er omfattet av høringen nå, men som vi oppfordrer departementet til å vurdere med sikte på lovendring. Innspillene gjelder UH-loven § 12-5 om forstyrrende opptreden, § 12-6 om grovt klanderverdig opptreden og § 12-7 om taushetsplikt. Innspillene til § 12-5 og § 12-6 var også tema på møte 4. desember mellom departementet og flere universiteter og høyskoler, blant annet UiO.

Studentparlamentet ved UiO har gitt en intern høringsuttalelse som på noen punkter skiller seg fra universitetets uttalelse. Vi legger derfor ved Studentparlamentets uttalelse.

Høringsinnspill til de foreslåtte endringene i UH-loven

Studieavgift (egenbetaling) fra tredjelandsstudenter

UiO var kritisk til innføringen av studieavgifter for internasjonale studenter fra utenfor EØS og Sveits, jf. høringsuttalelsen fra UiO til departementet 8. desember 2022 om innføring av studieavgifter for studenter fra land utenfor EØS-området eller Sveits. Vi mente at studieavgiftene ville skade det internasjonale samarbeidet vårt, særlig med institusjoner i det globale sør, og skape store utfordringer for rekrutteringen av internasjonale studenter. Siden studieavgiftene ble innført, har vi sett en markant nedgang i antall søkere fra utenfor EØS og Sveits.

Innføringen av studieavgifter, samt de kompliserte unntaksordningene, har medført vesentlige administrative merkostnader.

I høringsnotatet viser departementet til den kraftige nedgangen i nye tredjelandsstudenter siden studieavgiftene ble innført, særlig innenfor realfag og teknologi, som er viktige for framtidens kompetansebehov i Norge (side 4-5). Departementet viser til forskningssystemmeldingen, som peker på at utviklingen av internasjonale studenter i Norge sammenlignet med andre land kan tyde på at innretningen av studieavgiften gjør Norge lite konkurranse-dyktig (side 6). Til sist viser departementet til at det ved mange tilbud ikke har vært til-strekkelig med søkere fra Norge eller andre EØS-land til å kompensere for nedgangen, slik at rekrutteringsgrunnlaget på områder med store kompetansebehov er blitt svekket (side 8). UiO kan ikke se at disse relevante innvendingene mot studieavgiftene harmonerer med videre-føring av studieavgiftene.

Ved fastsettelse av nivået på studieavgifter fulgte UiO anbefalingen fra en arbeidsgruppe ned-satt av Universitets- og høyskolerådet. UiOs nivå har vært blant de høyeste i sektoren, men det har vært viktig å ha et trygt grunnlag for beregningen av studieavgifter, slik at vi oppfyller kravet om – og behovet for – at studieavgiftene skal være minst kostnadsdekkende. Dette ble ekstra viktig med budsjettkuttet fra 2024, når den ordinære bevilgningen ikke lenger skulle brukes til å finansiere utdanning for denne studentgruppen.

Nå foreslår departementet å fjerne kravet om at studieavgiftene skal være minst kostnads-dekkende. Endringen skal skje uten å tilbakeføre midler til institusjonenes bevilgning, og uten at studiepoengsproduksjonen for betalingspliktige studenter skal gi delvis uttelling i finansieringssystemet på samme måte som for videreutdanninger. Dersom en institusjon velger å redusere studieavgiftene sine til lavere enn kostnadsdekkende nivå, må institusjonen selv finansiere mellomlegget.

Departementet omtaler forholdet til statsstøtteregelverket i høringsnotatet. Ved fastsettelse av nivået på studieavgiftene må institusjonene sørge for at de aktuelle studietilbudene regnes som ikke-økonomisk aktivitet. Departementet har tidligere vurdert det som forsvarlig å legge til grunn at utdanningen i hovedsak vil være finansiert av offentlige midler hvis (minst) om lag 65 prosent av kostnadene ved et utdanningstilbud er finansiert med offentlige midler, og den resterende andelen er dekket ved egenbetaling.

Departementet skriver videre at i tilfeller der noen studenter betaler studieavgift mens andre studenter ikke betaler, må institusjonene sikre at egenbetalingen fra studentene ikke medfører at andelen offentlig finansiering av studietilbudet samlet sett blir for lav. Departementet legger dermed til grunn at det ikke er studieavgiften for den enkelte studenten som er avgjørende, men hvordan den påvirker den samlede finansieringen av studietilbudet.

UiO opplever at dette skiller seg fra departementets tidligere uttalelser om finansiering av etter- og videreutdanning (EVU). Når UiO tilbyr EVU mot betaling, har vi forholdt oss til at

egenbetalingen for hver deltaker enten skal være minst kostnadsdekkende (økonomisk aktivitet) eller skal dekke maks 35% av kostnadene (ikke-økonomisk aktivitet). For EVU har vi forstått regelverket slik at vi må legge den enkelte studentens kostnader til grunn, ikke studietilbudets kostnader.

Et konkret eksempel: Et studieprogram med 50 studenter har full kostnadsdekning ved 200 000 per student per år, og vi bør ha en studieavgift på 150 000 per år for å være konkurranse-dyktig i det internasjonale utdanningsmarkedet. Hvis 10 av studentene kommer fra utenfor EØS/Sveits, vil hver student betale 75% av full kostnadsdekning, mens de øvrige finansieres over bevilgningen. Totalt vil inntektene fra studieavgift (1,5 mill.) være godt innenfor 35% av den totale kostnaden for studietilbudet (10 mill.). For studiepoengene som avlegges av de betalingspliktige studentene, vil resultatuttellingen fra KD falle bort. Vi spør om UiO i dette tilfellet kan sies å bruke midler fra den ordinære bevilgningen til å delfinansiere utdanningen for betalingspliktige studenter, altså en sammenblanding av den bevilgningsfinansierte og den konkurranseutsatte virksomheten.

På dette grunnlaget støtter UiO ikke forslaget. UiO ønsker fremdeles at studieavgiftene skal fjernes, siden de står i veien for internasjonal studentrekruttering og medfører vesentlige administrative kostnader. Vi kan ikke se at den foreslåtte endringen bidrar positivt på disse områdene uten å risikere å utarme den øvrige utdanningsvirksomheten. Dersom departementet går videre med lovforslaget, oppfordrer vi departementet til å klargjøre forholdet til statsstøtteregelverket både for EVU og for studietilbud med studieavgifter.

Dekning av advokatutgifter

UiO støtter forslaget om å innføre en makspris for dekning av advokatutgifter i sakstypene som er omfattet av UH-loven § 12-9. Disse sakene følger et felles regelverk og en harmonisert saksgang og bør kunne sees under ett på tvers av institusjonene. Det finnes også andre sakstyper av tilsvarende alvorlighetsgrad for den enkelte som er regulert med makspris. Det framstår hensiktsmessig å ha bestemmelsen om makspris i loven og regulere beløpene i forskrift.

Vi stiller spørsmål ved en av formuleringene i forslaget til forskriftstekst, og oppfatter at det er motstrid til teksten i høringsnotatet. I disse sakene er institusjonens nemnd for studentsaker førsteinstans, mens Felles klagenemnd er klageinstans. Når departementet i forskriftsteksten foreslår en makspris for klagesaken, mener man da bare selve klagen til Felles klagenemnd, og ikke institusjonens førsteinstansbehandling? Betyr dette at førsteinstansbehandlingen fortsatt skal følge dagens regler, uten makspris? UiO mener det er klart mest hensiktsmessig å inkludere både førsteinstansbehandlingen og klagebehandlingen i maksprisen. Vi oppfordrer departementet til å klargjøre dette ved endelig fastsettelse av forskriften, for eksempel ved å omtale makspris «i forvaltningen» og «for domstolen».

De foreslåtte satsene framstår som lavere enn dagens nivå, men vi er åpne for at dette kan være tilsiktet etter en vurdering av nivået i andre sakstyper av tilsvarende alvorlighetsgrad.

Samtidig behandler stykkprisforskriften enkelte tilfeller som kan oppstå underveis i saksbehandlingen, for eksempel skifte av advokat og overskridelse av stykkprisgrunnlaget, som ikke er omtalt i forslaget. Vi oppfordrer departementet til å vurdere om dette bør reguleres også for denne sakstypen.

Vi er enig med departementet i faren for at makspris blir praktisert som fastpris, og at advokater kan legge seg på eller nær makspris. Samtidig vil det være et gode å synliggjøre hvor mye arbeid som forventes å bli lagt inn i en typisk sak. Selv med innføringen av makspris, leser vi forslaget slik at de ordinære reglene om salærfastsettelse fremdeles skal gjelde, inkludert adgangen til salærnedsettelse hvis det er brukt lenger tid enn rimelig og nødvendig.

Vi stiller spørsmål ved dekningen av advokatutgifter i saker som går videre fra Felles klagenemnd til domstolene. I søksmål som gjelder gyldigheten av vedtak fra Felles klagenemnd, har departementet besluttet at HK-dir som hovedregel skal være partsrepresentant, jf. brev fra departementet 28. mars 2025. I disse sakene er det likevel institusjonen som skal dekke studentenes sakskostnader, og som må ta stilling til om tidsbruken er rimelig og nødvendig, selv om institusjonen ikke har innsikt i hvordan saken har blitt ført for domstolen. I disse sakene kan det være mer naturlig at HK-Dir dekker studentens sakskostnader for domstolsbehandlingen, uten at det må gå via institusjonen.

Blind klagesensur

UiO støtter forslaget om å avvikle ordningen med blind klagesensur. UiO har vært kritisk til ordningen med blind klagesensur helt siden den ble innført. Etter vår vurdering gir åpen klagesensur, hvor studentene kan begrunne klagen sin og klagesensorene kan ta stilling til førstesensuren, en langt bedre kontroll med førstesensuren enn blind klagesensur. Blind klagesensur har de samme risikoene for feil som førstesensuren og bidrar reelt sett ikke til å kvalitetssikre førstesensuren.

Kravet om ny vurdering av klagesensuren ved større karakteravvik fra opprinnelig sensur ble innført for å bøte på svakhetene ved den blinde klagesensuren, jf. UH-loven § 11-11 andre ledd, andre setning. Ordningen er administrativt krevende og kan føre til at sensuren for de aktuelle studentene blir forsinket. Når ordningen med blind klagesensur avvikles, foreslår UiO at kravet om ny vurdering ved større karakteravvik også avvikles.

Nemnd for studentsaker

Departementet foreslår at kravet i universitets- og høyskoleloven § 14-1 tredje ledd om at lederen av nemnda og vara for lederen skal oppfylle de lovbestemte kravene til lagdommere og tingrettsdommere, erstattes med krav om at vedkommende må være jurist, jf. advokatloven § 67. Begrunnelsen for endringen er at det med den tidligere henvisningen til «lovbestemte krav til lagdommere» bare har vært ment kompetansekravene, dvs. at vedkommende må være jurist, og at det med beskyttelsen av juristtittelen blir mer presist å vise til advokatloven.

UiO støtter ikke dette forslaget, og mener at den nåværende formuleringen bør beholdes. Ved å vise til kompetansekravene for lagdommere og tingrettsdommere gis det et tydelig signal om at den som skal være nemndleder bør ha bred og variert kompetanse og erfaring i tillegg til å oppfylle utdanningskravet, jf. domstolloven § 55 om at «til dommere bør utnevnes personer som tilfredsstiller høye krav til faglige kvalifikasjoner og personlige egenskaper».

I den tidligere høringen om forskriftsregulering av nasjonale klagenemnder i universitets- og høyskolesektoren (høringsbrev 10. april 2025) spilte UiO inn følgende: Etter egne erfaringer fra arbeid med nemndssaker, mener UiO at det er flere gode grunner for at nemnda ledes av en person med dommererfaring. En slik bakgrunn bidrar til å styrke rettsikkerheten, og også til å sikre en profesjonell og effektiv prosesshåndtering. Kunnskap om domstolenes arbeidsmåter, herunder prosessflyt og vurdering av faktum og rettsgrunnlag, er etter UiOs vurdering en stor fordel i klagesaksbehandling. Dommererfaring bidrar derfor til å styrke både rettsikkerheten og prosessikkerheten i nemndsarbeidet.

Krav til politiattest

UiO støtter forslaget om å endre bestemmelsen fra at institusjonene «kan» til «skal» kreve politiattest for utdanningene som oppfyller vilkårene. Vi har alltid forstått det som en plikt for institusjonene til å kreve politiattest fra studenter som kan komme i kontakt med mindreårige som del av klinisk undervisning eller praksis.

Valgt rektors fratreden før utløpet av funksjonstiden

Departementet foreslår å åpne for at styret kan bestemme at prorektor tar over som rektor der valgt rektor fratrer vervet, uavhengig av hvor lang tid som gjenstår av rektors funksjonstid. UiO er grunnleggende tilhenger av valg og er tilfreds med regelen slik den er i dag, men ser de praktiske argumentene i departementets forslag.

Innspill til ytterligere lovendringer

UiO vil bruke anledningen til å foreslå ytterligere innspill til endringer i UH-loven. Forslagene handler om sakstyper som er krevende å håndtere for institusjonene, og hvor justeringer i loven kan gjøre sakstypene lettere å håndtere for oss og mer transparente og forutsigbare for studentene.

Innspill om UH-loven § 12-5 om forstyrrende opptreden

UH-loven § 12-5 om forstyrrende opptreden har blitt stadig mer brukt de siste årene, og i en del krevende studentsaker har svakhetene ved bestemmelsen kommet tydeligere fram. Vi ber derfor departementet om å oppdatere bestemmelsen slik at den blir lettere å bruke i flere av de sakene UiO og de andre institusjonene strever med å håndtere. I dag kan fakultetene oppleve maktesløshet i forsøkene på å beskytte læringsmiljøet til studenter som blir berørt av grovt

forstyrrende adferd hos en medstudent, siden lovens reaksjonsmuligheter ikke er tilstrekkelig nyanserte og tilpasset situasjonene vi møter.

I Rettsdatas kommentar til den tilsvarende bestemmelsen i 2005-loven, § 4-8 første ledd, skriver Jan Fridthjof Bernt og Karl Harald Søvig (note 404):

«Denne bestemmelsen tar sikte på et tallmessig ganske lite antall situasjoner, som imidlertid kan skape betydelige praktiske problemer. Det dreier seg om personer som ved bisarr, aggressiv eller plagsom opptreden ødelegger arbeidsmiljøet for medstudenter og tilsatte. Bak dette ligger i de fleste tilfeller medisinske problemer, og det må være en klar forutsetning at institusjonen prøver å løse de bakenforliggende problemer ved samtaler, rådgivning og eventuelt tilbud om medisinsk eller psykologisk bistand. Bestemmelsen ble i sin tid vedtatt under motstand fra studentenes organisasjoner.»

UiO opplever at dette ikke lenger er en dekkende beskrivelse for bruksområdet for denne bestemmelsen. Det er ikke lenger snakk om et tallmessig ganske lite antall situasjoner; antall saker av denne typen har økt jevnt de siste årene. Det er heller ikke lenger bare medisinske problemer som ligger til grunn for de krevende situasjonene vi opplever, men også andre som ikke klarer å fungere adekvat i studie- og læringsmiljøet, studenter som framstår radikaliseret mm. Når forarbeidene omtaler det som en smal bestemmelse myntet på få tilfeller, gjør det at vi leser bestemmelsen snevrere enn det kanskje er grunnlag for – og behov for. Forarbeidene gjør at terskelen for å ta i bruk bestemmelsen framstår som høyere enn den bør være, men UiO har hatt en grundig diskusjon internt om rammene og grensene for bestemmelsen. Det er derfor et selvstendig poeng at departementet oppdaterer føringene om bruksområdet for bestemmelsen, i tillegg til de konkrete endringsforslagene som følger her.

Første ledd om umiddelbar bortvisning ved forstyrrende adferd gjentar det institusjonene har anledning til ut fra alminnelig ulovfestet eiendomsrett, og det er positivt at dette ble tydeliggjort i UH-loven gjennom Prop. 111L (2020-2021). Rettsdatas kommentar til 2005-loven (note 400) sier at bestemmelsen fortrinnsvis skal ramme de lette og midlere tilfellene av forstyrrelser, og hvor saken haster. UiO opplever at denne bestemmelsen fungerer tilstrekkelig godt for å håndtere forstyrrende situasjoner der og da, forutsatt at den som skal håndtere situasjonen er kjent med muligheten og trygg nok til å bruke den. Ved behov kan UiOs ansatte be om assistanse fra vakter til å gjennomføre umiddelbar bortvisning. I utgangspunktet ber vi ikke om endringer i denne delen av bestemmelsen.

Det er imidlertid uklart hvor lang en umiddelbar bortvisning etter første ledd kan være, både på UiO og i sektoren. Det er uproblematisk å bortvise en student for resten av forelesningen eller resten av dagen. I noen få, svært krevende tilfeller har UiO strukket den umiddelbare bortvisningen til opp mot en uke, enten fra bestemte områder eller fra bestemte digitale flater, forutsatt at bortvisningen ikke blir for inngripende med tanke på studentens mulighet for å studere på egen hånd. Ut fra forarbeidene til bestemmelsen opplever vi at dette er i grense-

land, men vi har merket oss departementets uttalelse i Prop. 111 (2020-2021) om at bestemmelsen må gis noe tid til å virke og bli praktisert. Departementet skriver at behovet for eventuelle presiseringer kan vurderes når det er høstet erfaring om bestemmelsen og det skjønnet som den krever (kapittel 2.10.2.5), men vi er usikre på om denne typen avklaringer ligger til Kunnskapsdepartementet alene og lar seg gjøre innenfor en rimelig tidshorisont. Vi har også diskutert en mulig parallell til politiloven § 7 om håndhevelse av den offentlige ro og orden, jf. etablert praksis for hvor lang periode politiet kan forby opphold i bestemte områder. Her og nå legger vi uansett til grunn at vurderinger knyttet til grunnlaget for umiddelbar bortvisning og bortvisningsperiodens lengde ligger til institusjonene å håndtere.

Andre ledd om grovt forstyrrende adferd er krevende. UiO opplever at den strenge sekvensen i bestemmelsen forsinker sakene, og det blir vanskelig å reagere så raskt som nødvendig for å beskytte medstudenter og ansatte samt gjenopprette et trygt studie- og læringsmiljø. Sekvensen ved grovt forstyrrende adferd tilsier at det først skal sendes en formell advarsel, deretter skal studenten gjenta den grovt forstyrrende handlingen og først da kan institusjonen fremme sak om bortvisning. Selv om institusjonene gjør dette så raskt som mulig, for eksempel ved å tilpasse innmelding og etterarbeid i nemnda for studentsaker, tar dette fort flere uker. Bortvisning er i mange tilfeller et mildere og mer nyansert virkemiddel enn full utestenging, særlig når det også er anledning til å bortvise fra digitale flater, men det tar for lang tid å komme dit.

Vi ber om at departementet vurderer å introdusere en mellomløsning mellom den kortvarige, umiddelbare bortvisningen i første ledd og den lengre bortvisningen i andre ledd. Mellomløsningen bør forutsette en skriftlig advarsel, slik at studenten får anledning til å korrigere adferden sin før institusjonen vedtar bortvisning. Mellomløsningen bør ha en relativt kort tidsbegrensning, for eksempel inntil en måned, slik at den ikke i vesentlig grad går utover studentens videre studier dersom situasjonen roer seg. Mellomløsningen kan også fungere som et midlertidig tiltak i de sakene som er så alvorlige at de må fremmes for nemnda for studentsaker. Vi foreslår å legge myndigheten til slik kortvarig bortvisning til rektor eller den rektor bestemmer, siden denne formuleringen allerede er brukt i en beslektet sakstype i UH-loven § 12-8.

Til forskjell fra den umiddelbare bortvisningen i første ledd, bør mellomløsningen håndteres som et enkeltvedtak, slik at regelverksbruken og skjønnsutøvelsen kan påklages til nemnda for studentsaker. Dette vil legge til rette for at institusjonen på en enklere måte kan reagere på grovt forstyrrende adferd, bidra til å roe ned situasjonen og beskytte medstudenter og ansatte. Samtidig vil alle forvaltningslovens regler om saksforberedelse ved enkeltvedtak måtte følges, blant annet om forvaltningsorganets utrednings- og informasjonsplikt. Klageadgangen over enkeltvedtak vil sikre at sakstypen sees i sammenheng med øvrige saker om bortvisning og utestenging som håndteres av nemnda for studentsaker, slik at terskelen for bruk av mellomløsningen kan kalibreres mot terskelen i de øvrige sakene. Innføringen av en slik mellomløsning vil også føre til at det ikke blir det samme behovet for å vurdere rekkevidden av § 12-

5 første ledd, siden mellomløsningen vil gi institusjonene et verktøy for å håndtere krevende situasjoner raskere enn § 12-5 andre ledd gir i dag.

På dette grunnlaget foreslår vi det følgende tillegget som nytt andre ledd i UH-loven § 12-5:

«Dersom en student opptrer på en måte som virker grovt forstyrrende for medstudenters arbeid eller for virksomheten ved institusjonen ellers, og fortsetter med slik opptreden tross skriftlig advarsel fra institusjonen, kan rektor eller den rektor bestemmer fatte vedtak om bortvisning fra nærmere bestemte områder ved institusjonen i inntil én måned.»

Nåværende andre, tredje og fjerde ledd blir tredje, fjerde og femte ledd, og henvisningene i siste ledd oppdateres tilsvarende.

Innspill om UH-loven § 12-6 om grovt klanderverdig opptreden

UH-loven § 12-6 handler om håndtering av grovt klanderverdig opptreden for visse typer utdanninger og undervisningssituasjoner:

«En student som har opptrådt grovt klanderverdig overfor pasienter, brukere, barnehagebarn, elever eller andre som studenten har å gjøre med som en del av klinisk undervisning eller praksis, kan utestenges og fratras retten til å gå opp til eksamen i inntil tre år i studier med klinisk undervisning eller praksis. Grovt klanderverdig opptreden vil si at studenten har

- a. opptrådt på en slik måte at det er skapt fare for liv eller helse*
- b. gjort seg skyldig i grove brudd på taushetsplikten*
- c. opptrådt grovt usømmelig.»*

Denne bestemmelsen er ikke ofte brukt ved UiO, men har de siste årene vært brukt i noen få krevende situasjoner. Sanksjonsmuligheten er imidlertid begrenset til visse grupper som studentene kommer i kontakt med som en del av klinisk undervisning eller praksis, og selve sanksjonen har også den samme avgrensningen. Det er vanskelig å forklare (og forsvare) at studenter som opptrer på den angitte måten i andre utdanninger eller undervisningssituasjoner ikke kan sanksjoneres etter denne bestemmelsen.

Dersom studenter opptrer på den angitte måten i andre utdanninger eller undervisningssituasjoner, må sakene håndteres etter UH-loven § 12-5 om forstyrrende opptreden. Dermed vil standard saksgang tilsi at det skal sendes en advarsel om bortvisning, og bare hvis studenten begår en ny forseelse, kan det fattes vedtak om bortvisning. Dersom det etter bortvisningen skjer nye forseelser, kan institusjonen starte sak om utestenging.

Dersom en student har skapt fare for liv eller helse, gjort seg skyldig i grove brudd på taushetsplikten eller opptrådt grovt usømmelig oppleves det ikke som hensiktsmessig å bare sende advarsel om bortvisning, for deretter å måtte vente og se om opptreden gjentar seg. Disse sakstypene skjer ikke ofte, men hvis de først skjer, er det alvorlige saker hvor UiO har behov

for å reagere. Dette kan være saker som må følges opp av politiet, men det vil typisk også være behov for intern oppfølging for å ta vare på lærings- og arbeidsmiljøet for studenter og ansatte. I disse situasjonene har vi ikke de verktøyene vi trenger med dagens lov.

UiO har vurdert hvilke konsekvenser utestenging etter § 12-6 får for studentenes studierett. Utestengingsbegrepet er brukt flere steder i kapittel 12, men med ulike konsekvenser. I fuskesaker etter § 12-4 er det innarbeidet praksis at studenter som blir utestengt får tilbake studieretten når utestengingsperioden er over, og studentene kan fortsette studiet. Dette er annerledes i skikkethetssakene etter § 12-3, hvor universitets- og høyskoleforskriften § 7-10 slår fast at utestengte studenter må søke nytt opptak dersom de ønsker å fortsette studiet. Siden dette er regulert særskilt bare i § 12-3, leser vi systematikken i loven slik at § 12-6 skal følge samme praksis som § 12-4, altså at en utestengt student skal få tilbake studieretten når utestengingsperioden er over. Samtidig har vi eksempler på saker som er så alvorlige at dette framstår urimelig med tanke på medstudenter og læringsmiljøet.

På dette grunnlaget oppfordrer UiO departementet til å vurdere om bestemmelsen i UH-loven § 12-6 kan gjøres gjeldende for alle utdanninger og undervisningssituasjoner, slik at både sanksjonsmuligheten og selve sanksjonen utvides. Dersom studenter opptrer på den måten som er angitt i § 12-6, ønsker UiO anledning til å starte sak om utestenging fra institusjonen uten å måtte bruke sekvensen i UH-loven § 12-5. Vi ber også departementet vurdere om studenter som utestenges med grunnlag i § 12-6 bør kunne tape studieretten på samme måte som i skikkethetssakene. Vi legger til grunn at dette vil være en sanksjonsmulighet som bare brukes i de mest alvorlige tilfellene.

Innspill om UH-loven § 12-7 om taushetsplikt

UiO har vurdert forholdet mellom § 12-6 om grovt klanderverdig opptreden og § 12-7 om studenters taushetsplikt. Vi mener koblingen mellom disse to bestemmelsene er utilstrekkelig og ikke hjelper oss i mange av sakene hvor studenters brudd på taushetsplikten er så alvorlige at de bør sanksjoneres.

UH-loven § 12-7 første ledd lyder slik:

«En student som i studiesammenheng får kjennskap til noens personlige forhold, har taushetsplikt etter reglene som gjelder for yrkesutøvere på det aktuelle området. Universiteter og høyskoler skal utarbeide en taushetsplikterklæring som skal underskrives av de studentene det er aktuelt for. Studenter som har gjort seg skyldig i grove brudd på taushetsplikten, kan utestenges og fratras retten til å gå opp til eksamen etter § 12-6.»

Denne bestemmelsen passer godt for profesjonsutdanningene, hvor det er nær sammenheng mellom studentenes aktiviteter i praktisk og klinisk undervisning og «yrkesutøvere på det aktuelle området». I disse tilfellene er det også uproblematisk å se koblingen mellom § 12-7

og sanksjonsmuligheten i § 12-6, jf. forrige kapittel om adgangen til å sanksjonere studenter ved grove brudd på taushetsplikten i visse utdanninger og undervisningssituasjoner.

Studenter har imidlertid taushetsplikt også i tilfeller som ikke kan sies å være del av klinisk undervisning eller praksis. Dette gjelder for eksempel hvis studentene samler inn og bruker personopplysninger i fag som ikke vanligvis har kliniske eller praktiske komponenter, for eksempel historie eller sosialantropologi. Gjennom masteroppgaveprosjektet skal studentene lære seg forskningsmetode og forskningsetiske regler, og det er underviserne – som også er forskere – som lærer dem opp og er målestokken for hvordan dette gjøres. Dermed er det også rimelig å se hen til forskeres taushetsplikt etter forvaltningsloven § 13e, altså at det er fagets forskere som er lovens «yrkesutøvere på det aktuelle fagområdet».

Brudd på taushetsplikten kan skje i alle fag hvor studentene bruker personopplysninger, og i alle fag kan bruddet ha alvorlige konsekvenser for personer i sårbare eller utsatte posisjoner. I de tilfellene som ikke faller inn under avgrensningen om klinisk undervisning eller praksis, har UiO imidlertid ingen sanksjonsmuligheter. Vi oppfordrer departementet til enten å innføre en selvstendig sanksjonsmulighet i § 12-7 eller å endre rekkevidden av § 12-6 slik vi foreslår i forrige kapittel.

Med hilsen

Arne Benjaminsen
universitetsdirektør

Audun Digerud
studiedirektør

Vedlegg:

- Uttalelse fra Studentparlamentet ved Universitetet i Oslo
- Uttalelse fra UiODoc, interesseorganisasjonen for stipendiater og postdoktorer

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ingen underskrifter.
Saksbehandlere: Birgitte Brørs, Mari Hovland, Jonny Roar Sundnes.

Svar til UiOs innspill til høring om endringer i UH loven – Studentparlamentet ved UiO

Studieavgift (egenbetaling) fra tredjelandsstudenter

Studentparlamentet er enig med UiOs forslag om å ikke støtte forslaget. I likhet med UiO ønsker vi at studieavgiften skal fjernes helt, slik at vi ikke hemmer våre internasjonale samarbeid, og vi mener ikke at forslaget er hensiktsmessig. Dette ble også nevnt i utdanningskomiteen, men vi kunne gjerne tenkt oss at innspillet presiserer ønsket om å fjerne studieavgiften for tredjelandsstudenter helt.

Dekning av advokatutgifter

Vi er generelt sett uenige i innføring av makspris.

Vi forstår KDs argumentasjon om at dette vil være økonomisk effektivt, men vi ønsker ikke at studentene skal stille økonomisk svakere dersom de trenger rettshjelp. Det nye forslaget innebærer en reel nedgang i andel støtte studentene kan få, og selv om mange vedtak ikke blir omgjort ved domstolen, finnes det enkelte saker som går helt til Høyesterett (Ref. [selvplagiat sak i Høyesterett](#)).

Selv om det er snakk om få saker, vil slike saker være svært dyre. Dersom man innfører makspris foreslår vi at maksprisbeløpet justeres slik at studentene ikke stiller svakere i tilfeller der sakene går langt nok.

Blind klagesensur

Vi er positive til åpen klagesensur som langsiktig løsning og som standardordning, samtidig som vi ønsker at studenter skal ha muligheten til å velge åpen eller blind sensur selv. Vi er imidlertid bekymret for at studenter kan gjenkjennes ved åpen klagesensur dersom emnet er såpass lite at fagansvarlig blir sensor. KD nevner selv at lojalitet mellom sensorer kan ha utslag ved åpen klagesensur, og vi ser på de små emnene ved universitetet som spesielt utsatt for dette.

For oss er det derfor ønskelig at åpen klagesensur er standard, men at det er mulighet for å velge blind klagesensur om man ønsker. Da legger vi til grunn at studenter som klager ved åpen klagesensur kan skrive klagen i en tekstboks (Det er visst ikke alle som kan det nå?) og om man ønsker blind klagesensur så fraskriver man seg muligheten for å skrive en klage i fritekst.

Andre saker

Vi stiller oss positive til UiOs forslag.

Interest organization for PhDs and
Postdocs at the University of Oslo

Svar på høring om endringer av universitets- og høyskoleloven (studieavgift, advokatutgifter og klagesensur)

UiODoc er en interesseorganisasjon for alle midlertidig vitenskapelig ansatte ved Universitetet i Oslo. Vi representerer midlertidig vitenskapelig ansatte i ulike møter og fora hvor vi kan fremme våre interesser, vi bidrar til å fremme karrieren ved å skape arenaer for å lære om hvordan man kan tilegne seg nødvendige ferdigheter og kompetanse for videre kvalifisering og vi bidrar til et godt og inkluderende miljø som fremmer trivsel og tilhørighet ved å tilby ulike sosiale arrangementer og støtte til midlertidige som står i vanskelige situasjoner.

UiODoc ønsker å takke for at vi fikk komme med innspill i denne høringsprosessen. Under finner dere våre merknader etter område høringen tar opp til behandling:

1. UiODoc støtte innføring av en makspris på advokatutgifter

UiODoc er grunnleggende opptatt av studenters rettssikkerhet, men er samtidig bekymret for det økende antall saker hvor advokater får honorar for å bistå. En innføring av et maksbeløp kan forhåpentligvis bidra til å dempe bruken av advokatbistand noe, samtidig som studentene er sikret et visst nivå av assistanse for en ofte utfordrende situasjon. Vi deler imidlertid også UiO sin bekymring om at satsene for juridisk som foreslås i høringsnotatet er noe lave i forhold til andre tilsvarende juridiske prosesser. Det kan derfor være naturlig å se på om et gjennomsnittsbetrag er et naturlig utgangspunkt eller om det vil være mer fornuftig å øke maksprisen noe. UiODoc er likevel enig i bekymringen om at å sette en makspris kan øke faren for at maksprisen blir den prisen advokater kommer til å kreve uten hensyn til medgått tid og arbeid. Derfor er UiODoc opptatt at det gjøres en mer transparent vurdering av medgått tid og vurdere om det er mulig å skjerpe kravene til dokumentasjon til medgått tid og arbeid. Vi anerkjenner at det alltid vil være et visst innslag av skjønn i slike vurderinger, men hvis tidsbruken må anses som uforholdsmessig i forhold til sakens alvorlighet og omfang, bør man kunne ha reaksjonsmuligheter som går utover å kun kreve et lavere honorar. Betaling av advokatsalærer er et tillitsforhold mellom advokatprofesjonen og samfunnet, og hvis denne tilliten oppleves som brutt, bør det også være mulig å iverksette sanksjoner i form av økonomisk bot for institusjonene som rammes utover kun et lavere salær. En slik sanksjonsmulighet kan muligens bidra til å sikre mer realistiske og rettferdige salær for reelt utført arbeid.

UiODoc støtter UiO sitt syn på at det må presiseres at maksprisen skal gjelde for både behandling i forvaltningen og i rettssystemet, slik at man ikke ender opp med et større salær totalt, uansett hvor langt saken bringes. Det er også svært betenkelig at institusjonene påføres betydelige utgifter, men også tvinges til å ta en dobbeltrolle ved å både være ansvarlig for å tiltale studenter som mistenkes for å ha brutt reglene for fusk, skikkethet eller andre forhold. Institusjonene får med en slik ordning et incentiv til å ikke tiltale eller reise sak mot studenter man mener har brutt regelverk, slik at man kan stå i

Interest organization for PhDs and
Postdocs at the University of Oslo

fare for å få færre saker enn det burde være, ettersom institusjonene kan være redd for å pådra seg betydelige økonomiske utgifter. Norske høyere utdanningsinstitusjoner har i dag også en svært presset økonomi og har ikke blitt kompensert for store bortfallet av inntekter etter det dramatiske fallet av internasjonale studenter utenfor EØS ved innføringen i studieavgift. Det er derfor naturlig at institusjonene verken må ha denne dobbeltrollen eller belastes eget budsjett, for å føre saker mot studenter man mistenker å ha brutt aktuelt regelverk.

Midlertidig vitenskapelig ansatte vil som regel ikke falle inn under bestemmelsene for brudd på reglement for studenter, bortsatt fra ved underkjenning av avhandling for doktorgradsstipendiater. UiODoc mener de samme rettsikkerhetsgarantiene må gjelde her, slik at staten garanterer en maksbeløp for advokatutgifter som institusjonene slipper å betale, men at dette maksbeløpet bør økes noe fra å kun operere med et gjennomsnitt for dagens saker. Dette er også viktig for kandidater som ikke er ansatt ved en institusjon for høyere utdanning, men som kun føler doktorgradsprogram her. Disse faller imidlertid inn under mange av bestemmelsene om brudd på regelverk for studenter, og det er viktig at disse får en like god rettsikkerhet som studentene.

2. UiODoc støtter å avvikle ordningen med blind klagesensur

Rettsikkerhet er viktig for UiODoc, men ordningen med blind klagesensur har bidratt til at det har blitt veldig lett å klage samtidig som sensorene har et dårlig grunnlag for å behandle klagen. Mange midlertidig vitenskapelig ansatte har erfaring med å behandle klager på sensor, og dette oppleves som regel som likt med å gjøre en helt ny sensur bortsatt fra at man har et signifikant mindre sammenlikningsgrunnlag i og med at det er mange færre kandidater på klagesensur enn opprinnelig sensur. Det bidrar i mange tilfeller til at kandidater går ned i karakter heller enn opp, og dessuten til at noen avvik blir såpass store og klagesensuren sendes videre til en tredje sensurrunde. For det første er dette svært ressurskrevende, noe som bidrar til at institusjonene får en uforholdsmessig stor økonomisk belastning. For det andre vil studentenes rettsikkerhet være redusert i og med at de ikke er sikret en reell klagebehandling, der både uttalelse fra opprinnelig sensur med karakter og begrunnelse og studentens egen uttalelse bidrar til å skape et nødvendig grunnlag for å vurdere om karakteren bør endres. En slik endring kan dessuten også bidra positivt til institusjonenes og fagmiljøenes tolkningsfellesskap, ettersom det blir tydeligere hva som vektlegges av opprinnelig sensor(er) og studenten(e) selv.

3. UiODoc støtter forslaget om å kreve politiattest ved opptak til visse utdanninger.

UiODoc anser dette kun som å bringe loven i overensstemmelse med praksis, men vi mener det er viktig å sørge for at samfunnet og brukerne/barna/pasientene studentene på slike studier med krav om politiattest kommer i kontakt med kan være forsikret om at disse studentene har blitt bakgrunnssjekket for skikkethet gjennom et krav om politiattest.

4. UiODoc har noen forbehold for forenkling av reglene for valgt rektors fratreden.

UiODoc mener universitetsdemokratiet av avgjørende for legitimiteten til valgt ledelse. Selv om universitetsstyret også er demokratisk valgt, vil likevel en endring hvor prorektor

Interest organization for PhDs and
Postdocs at the University of Oslo

overtar som rektor når rektor selv må fratre før funksjonsperiodens opphør være en betydelig endring for universitetet som helhet. En såpass stor endring, hvor universitetets fremste representant skrifter, mener vi ideelt sett bør forankres bredere på universitetet enn kun hos universitetet, selv om man er inne i en funksjonsperiode. UiODoc er bekymret for at universitetsstyret ikke vil kunne speile hele bredden av universitetet, når en endring fra prorektor til rektor eventuelt gjøres. Vi mener heller det er naturlig av prorektor blir fungerende rektor, men at det bør avholdes nytt valg så snart som mulig etter at det blir kjent at rektor er nødt til å fratre før funksjonsperioden opphører. Vi vil bemerke at rektor stiller i et team med en prorektor i et rektorvalg. Det er ikke gitt at alle som har stemt på det vinnende rektorteamet, med det har uttrykt at man også ønsker at prorektor skal overta som rektor ved rektors fratreden. UiODoc ser utfordringer med at valg ved rektors fratreden kan være en økning av institusjonenes økonomiske midler som må brukes på valgkamp og å holde nytt valg. Likevel mener vi at fordelene ved å sikre demokratisk legitimitet ved valgt rektor, er viktigere enn ulempene ved øke økonomiske kostnader ved å holde nytt valg. Dessuten skal det bemerkes at det sannsynligvis vil være svært få tilfeller hvor denne situasjonen vil oppstå, slik at økte utgifter vil være sjeldent forekommende.

5. UiODoc har forbehold om endring av reglene for studieavgift

Internasjonalisering er avgjørende for at akademia skal lykkes med forskning, utdanning og innovasjon. Forskning må bevege seg utover landegrensene for å kunne få tak i den fremste og nyeste informasjonen som skal til for å kunne flytte forskningsfelt framover. Internasjonale studenter bidrar til å berike norske høyere utdanningsinstitusjoner ved å bringe inn nye perspektiver, nettverk og erfaringer som kan bidra til å løfte utdanningskvaliteten i Norge.

Etter innføringen av studieavgiften gikk søknadene fra internasjonale studenter utenfor EØS og Sveit betydelig ned. Dette dramatiske fallet i studenter har gjort at institusjonene har tapt penger ved at færre studenter kommer og avlegger grader og studiepoeng her, selv om institusjonene sitter igjen med studieavgift fra noen ytterst få studenter som likevel har valgt å komme. Like viktig har kostnadene vært ved at norske institusjoner har blitt mer introverte uten internasjonale impulser og at vi alle sammen har tapt ved at kunnskaps- og læringsmiljøene har blitt fattigere.

UiODoc deler bekymringen til UiO med internasjonale studenter som får redusert studieavgift ikke skal gi uttelling for institusjonene for studiepoeng disse studentene avlegger. Det er også uheldig at det er såpass sterke føringer for hvor stor andel av full kostnadsdekking institusjonene må ta, for å kunne få økonomisk uttelling fra staten. Dette skaper først og fremst et kunstig og skadelig skille mellom norske og internasjonale studenter, samtidig som det setter institusjonene i en vanskelig situasjon hvor man har svært begrenset frihet til å bestemme hvilket nivå man ønsker å legge studieavgiften på.

UiODoc ønsker i utgangspunktet at hele introduksjonen av studieavgift skal reverseres, slik at norske og internasjonale søkere og studenter likebehandles både for hvor mye

man må betale og hvilken uttelling studentene gir institusjonene. Vi vil alle tjene på å få opp internasjonaliseringen igjen, noe som er særlig viktig med en turbulent og utfordrende verdenssituasjon. Sekundært ønsker vi at departementet ser på hvordan man kan øke fleksibiliteten, slik at institusjonene kan det nivået av studieavgift man mener er riktig uten å bli straffet økonomisk av staten for hvilket nivå man legger seg på. Herunder bør det følge at institusjonene også fritt kan velge å avstå fra å ta studieavgift, hvis man mener man ikke har behov for å få inntekter fra studieavgiften. Det skal også legges til at det omfattende byråkratiet som er skapt for å administrere studieavgifter, også sliter på institusjonenes budsjetter og svekker alle studenters og ansattes kvalitet for undervisning i norsk høyere utdanning (uavhengig av hvor mange søker med betalt studieavgift man tar opp).

6. UiODoc støtter ikke å senke kompetansekravene for nemndledere.

Nemndledere for studentsaker har stort sett en tilsvarende rolle som dommere, i og med at man kan ilegge straff i form av ulike sanksjoner. UiODoc mener derfor at det er naturlig at tilsvarende kompetansekrav som for lagdommere gjøres gjeldende og ikke kun at man tilfredsstiller kompetansekravene som jurist. Det er avgjørende for rettsikkerheten til studenter (og andre) at man har en forsvarlig behandling i nemndene som bygger på solid juridisk forståelse og innebefatter videre kjennskap til domstolsystemet. Ettersom det kun er leder og vara for leder som kreves å ha juridisk kompetanse, er det svært viktig at leder ikke bare kvalifiserer som jurist, men faktisk har kompetanse utover minimumskravene som jurist i form av innsikt i reelle domsprosesser. UiODoc er bekymret for at en svekkelse av kompetansekravene, kan svekket en rettferdig og faglig solid behandling av sakene som føres.

7. Bemerkelse til UiOs innspill om endring av respons på klanderverdig og forstyrrende opptreden

UiODoc anerkjenner behovet institusjonene kan ha for å reagere på sterkt forstyrrende og klanderverdig atferd, og at slike saker har økt betydelig over tid. UiODoc mener at det er viktig å kunne reagere og støtter UiO sitt ønske om dette, men er skeptisk til lovens nåværende formulering om at slike reaksjoner skal tas rektor eller en person rektor utpeker. Skepsisen vår bygger på en frykt for at rektor skal ha bestemte preferanser overfor studentene eller andre personer dette måtte gjelde. Dette kan for eksempel handler om studenter som har demonstrert mot rektors politikk og avgjørelser, og derfor kan være sårbare for at rektor får myndighet til å reagere strengere for klanderverdig og forstyrrende atferd. Vi ser at intensjonen ikke er å ramme politiske ytringer i regelverket, men i og med at UiO trekker fram radikaliserings, vil også dette skillet bli enda mindre tydelig. Derfor ønsker UiODoc at loven tydeligere avgrenser mot politiske ytringer, slik at man sikrer akademisk frihet og ytringsfrihet, slik at ikke slike forhold rammes. Vi ønsker også at slike avgjørelser ikke tas av rektor eller en person rektor utpeker, men av en nemnd (som kan gis myndighet til å reagere raskere enn å måtte vente på full nemndbehandling i alvorlige tilfeller). Nemndene for studentsaker kan eventuelt få en slik rolle. I så fall, er det nok et argument for å ikke svekke kompetanse fra å måtte kvalifisere som lagdommer.

Interest organization for PhDs and
Postdocs at the University of Oslo

8. Bemerkelse til UiOs innspill om taushetsplikt for studenter på disiplinstudier
UiODoc ønsker å takke UiO for godt innspill. Det er selvsagt viktig at samfunnet og enkeltpersoner kan være like trygge på at personopplysninger som behandles av studenter ved disipinsstudier, er like trygt behandlet gjennom taushetsplikt, som studenter på profesjonsstudier hvor taushetsplikt er pålagt gjennom egen profesjon. Det er derfor naturlig at forskere i disipinfag anses som yrkesutøvere som regulerer taushetsplikt, på lik linje med profesjonsutøvere på ulike disipinfag. Dette bør også gjelde for profesjonsfag der taushetsplikten ikke inngår som et krav i profesjonsutøvernes virke.

Med vennlig hilsen
Karl Henrik Storhaug Reinås
PR-ansvarlig, UiODoc
Oslo, 12. desember 2025